

e plorava ---», Lull (*Blanq.*, § 45, *NCL.* I, 221.19); «cant ell viu lo *pinell* nat, son ortolà ha apeylat / e diuli —Per amor de mi, / tu pensa bé d'aquest pauc *pi* / ---», *Set Savis*, v. 475; figura en els diccs. de rims d'Aversó (964.9) i JMarc (927, 975, *pins* 1475); «*pi*,⁵ generalment: *pinus*; *pi* que ja *pinjons*: *pinus hortensis*; *pi negral*: *picca*», Busa-N. 1507. Mot constant en la llengua: «Les nines y donzells no pregunen gayre, / que 'ls tempta, omplint de melodies l'ayre, / la verda cornamusa, que s'infla sota un *pi*, / lo floviol espignador refila / y al floret de donzelles que desfila / ---», *Canigó* I, 14c. I general a tot el domini, des de les Illes fins a Ribagorça, i des del Segura fins a la frontera pirinenca: *pi* Formiguera de Capcir (1960), Alt Pallars (Farrera, Àreu, Tavascan, 1933-4); ribag. O.: *pino*, pl.¹⁵ *píns* Benasc, pl. *pinos* Pobla de Roda; *pin* Bielsa (1957, 1965).

Menes notables. *Pins negrals* [Busa-N., 1507]: encara es diuen així a la Serra de Cardó (Rasquera, 1936) etc.; en lloc d'això avui predomina *pi negre*: Montsant (a la Morera distingeixen *pins negres*, *pins blancs* i *pi carrasser* perquè fa certs penjolls o *carrassos*, 1936), i així fins als Pirineus: a Formiguera de Capcir distingeixen el *pi negre* del *pi rúç* trad. respectivament «pin à crochet» i «pin silvestre» (1960); a l'entrada d'Andorra «el Serrat de les Avedes és un bosc de *pi negre* (Aós, 1964); els benasquesos distingeixen el *pino negro* del *pino blaykál* (1965); a Bielsa el *pin negro* del *pin rōyo* i del *pin abēto* (1965); a Cabó els *pins negres* distingits dels rojalets, els avets i les gargalles (1957); a la vall de Cardós substitueixen *pi negre* per *pi más-ke*, distingit del *pi femella* (que és ros) (Estaon), mentre que a Esterri de C. diuen *pi blay* i *pi femella* (1934) En el Priorat l'alternativa del *pi negral* són els *vers* (el barranquet de l'Estació passa vora uns *pinz vèns*' a Marçà, 1936; a Rasquera diuen *pinz vés*), però a la Serra de Cardó només s'en fan de *sepíns* i de *negrals*; a Serra de la Calderona distingeixen entre *pi vèr*, *pi clapís* i *pi rodono* (1962). Veg. més noms i més dades en *CostManc.* I, pp. 146-148.

DERIV.: *Pina* 'pi blanc' emp., *CostManc.*, p. 147.8. *Pinada* amb l'ús del sufix *-ada* substituint el collectiu *-eda* (-ETA), que també s'ha observat en el cat. occidental pirinenc (Pallars, Andorra: *BDC* xxiii, 270, *E.T.C.* II, 13, 74), designa el bosc de pins, o pineda, a gran part de les zones central i meridional del P. Val.: «La Carrasca, *pinada* on s'alcen pintorescs xalets de la colònia estiuenca ---» (Pi i Romer, «El Camí», 30-ix-33); val. sona *pinà*, cap de tan famosa com la *Pinada de Portaceli* (Nàquera): «el Campillo és un plà *rodát de pinà*», Serra de Cald.; en tinc a la vista exs. de Museos, Montserrat, Alfarb, Crevillent, tots aquests com a genèric acompanyat de nom propi, com *La Pinada d'Almirant* (*pinà l mirant*) a la Vall de Gallinera; sovint també el diminutiu *pinàeta*, al Pinós de Monòver,⁵⁵ *Pinàeta l Rodenet* a Olocau de Carraixet (1962-3).

Pinar per 'pineda' s'usa en comarques nombroses i escampades, fora del NE., i ja és ben antic: veg. a propòsit d'*arrabassada*, un ex. tortosí de 1331 (*RABASSA*), *BABL* XI, 409; no sols a la Conca de Barberà i a

Menorca (*CostManc.* I, 149), sinó igualment *pinà* a Mallorca (Alaró, *akél pinà* --- Lluçmajor, 1963-4), cap a l'Ebre i Garrigues (*pinà Cervià*), en algunes comarques del P. Val. pel Nord i pel Migjorn («és un *pinár* molt soberg», més que *el Pinar dels Flares*, Castell-de-Castells, 1963); a Ribagorça (*un pinà* Gavàs, «Fangonielles ye un *pinár*», Benasc), des d'on s'estén per l'Alt Aragó, *pinà* Plan de Gistau; a Ansó distingeixen com a *selva* les bosquíries de pins de la banda dels Ports, de *pinár* nom de les altres pinedes (1966).

Pinosa com a collectiu, 'pineda', és dels Pirineus en general, però més de la part oriental, incloent-hi l'Empordà: més o menys pertot és especialment la «molt poblada i de gran extensió» (*CostManc.* I, § 573), i enlloc no domina tant aquest collectiu com entorn de les valls canigonenques: «Serres de Canigó, altures tan hermoses, / dolç estatge de pau, / damunt de les *pinoses*, a vora del cel blau», JSebPons; acompanyant o no, a tall de genèric, un nom propi (*Pinosa del Sajer*) sovinteja en els docs. del *Llibre Roig* de Prats de Molló: «al serrat de la *pinosa* que tira a la cabana nova de Comalada» a. 1525 (f° 85r^o i passim); ni sempre són molt grans ni cessa terres endins després d'aquesta gran serralada: *Pinúx del Roc de l'Orri* Flaçà de²⁵ Confent (1960).

Pineda, és el terme més standard i el més propi del cat. central [c. 1390, Aversó, 77.13; Lacav.]; «A la plenella de Cadí devalla: / aquella plana, avuy deserta y nua, / llavors era una conca d'esmeragda, / la vestien ombrívols *pinedes*, / angèlica y jonquilles la brodaven / ---», *Canigó* II, v. 245; també se sent en el Baix Rosselló, almenys parlant de les costeres: «La *Pineda* d'en Ginesta» al Barcarès, i com que llavors sovint són pins pinyers, s'hi altera en *piyèda* (StGenís de Fontanes, partideta prop i al Sud del poble; «la *piyèda* són aquests pins que veieu a prop del vilatge», Barcarès, 1960). A Banyuls de la Marenda *La Pinyera* és el nom d'una pineda (1959).

Altres combinacions més locals o personals: *pinareda* cap a la Baixxa Tordera (Fogars, *pinarèdas* les dels sorrals enllà de Malgrat, 1970, 1964) i conca de Banyoles (*la Pinareda d'en Dalmau* entre Pujals i Cornellà del Terri, 1964); a Malgrat també diuen *pinaredes*: ociosa l'explicació que cerca a aquell *AlcM.*

Pinedar (PBriz, DAG.), però és més conegut *pinetar*, en diverses comarques extremes: algun cop a l'Alt Pallars (*Lo Pinetá* StRomà de Tavèrnoles) o Vallespir (Edm. Brazés, *L'Ocell i les Cireres*, 100) i a l'extrem Sud, ja més aviat murcià (*San Pedro del Pinatar*, a la Mar Menor de Cartagena). + *Pinarissos* a Gavàs (ribag., 1965). *Pinatada* (així escriu EnrValor en narracions i explica «bosc de pins a la serra», c. 1950). *Pinetara*. *Pinerat*. *Pinal* només en Busa-N.

+ *Pinar* v. o més aviat *pinar-se* 'poblar-se de pins', vall de Camprodon «d'ençà que va cremar-se *La Socarada Nova* encara no s'ha pogut tornar a *pinar*» Setcases (1936). + *Pinarra* ribag., 'pinya (de pi)', Aneto (1957), Benasc (1965).

Pinassa 'Pinus laricio Poir.', detalls en *CostManc.* I, 147; i aquest deu ser el significat en un doc. relatiu